

Eliazar (Ed, Edward) Lessing is geboren op 8 mei 1926 in Den Haag. Zijn ouders waren Nardus (later Nathan) Lessing en Engeline van Leer. Hij had twee broers, Arthur (Abba) en Alfred (Fred). Nardus en Engeline trouwden in 1925 en emigreerden in 1929 van Delft naar de Verenigde Staten. Ze streken neer in Massachusetts, maar omdat het Nardus, onder andere door de recessie, niet lukte een baan te vinden keerde het gezin terug naar Nederland in 1932.

In 1932 werd in Den Haag het initiatief genomen om binnen de joodse Vereniging Toneel Ontspanning Philantropie (T.O.P.) een Scoutinggroep op te richten. In januari 1933 werd de groep formeel geïnstalleerd als T.O.P.-groep (groep 28) binnen het district Den Haag van de NPV. Van de groep waren zowel jongens (welpen, padvinders en voortrekkers) als meisjes (meisjesgezellen) lid. De groep was actief in het district, deed mee aan districtswedstrijden en kreeg op een gegeven moment de beschikking over een eigen kampeerterrein. Er was veel contact met andere joodse groepen in Nederland. In *Ha'amoed; de Vuurzuil; veertien daagsch orgaan voor Joodsch Den Haag* staan regelmatig verslagen van hun activiteiten.

In 1937 werd de toen elfjarige Ed Lessing lid van groep. De installatie van welpje Ed en zijn leeftijdgenootje Bernard Matz werd vastgelegd door Jossif Matz, de vader van Bernard,

eigenaar een fotoatelier aan de Badhuisstraat 101. Hij staat op de groepsfoto die is genomen tijdens de installatie van aspirant-welpen, 1937-1938. Hij is de vierde van rechts op de bovenste rij, naast Sally Hamme (de jongen met bril).

In 1938 werd het vijfjarig jubileum van de groep gevierd. Ed was toen welp in nest grijs en zijn naam staat op de oorkonde die ter gelegenheid van het jubileum van de groep in januari 1938 gemaakt werd. Helper Ed ging in januari 1939 over naar de verkenners.

De T.O.P. groep stopte, net als andere scoutinggroepen, met haar activiteiten door het verbod op Scouting door de bezetter in 1941. Veel leden van de groep overleefden de oorlog en de Jodenvervolgning niet.

Ed en zijn hele familie doken tussen 1942 en 1945 onder. Zijn moeder zorgde ervoor dat de kinderen een plek vonden. Aanvankelijk deed Ed zich voor als christen en werkte hij op boerderijen. Later regelde zijn moeder via een politieagent dat hij met meerdere mannen in het Nederlandse verzet in het bos zou worden geplaatst. Ze woonden in een hut genaamd "Het Duikje" bij Lage Vuursche. Ed verbleef daar van de lente van 1943 tot en met 29 december 1943. Rut Veenendaal, oud scout uit Tiel, was bij deze verzetsgroep betrokken. Hij ontsnapte uit een val die de Duitsers hadden gezet om de verzetsstrijders te vangen en te arresteren, en werkte opnieuw op boerderijen onder een valse identiteit tot de bevrijding. Engeline en Nardus verstopten zich samen. In mei 1944 werd ze gearresteerd terwijl ze terugkwam van een bezoek aan Fred. Ze is naar Westerbork gestuurd en vervolgens naar het concentratiekamp Bergen-Belsen op transport gesteld. In januari 1945 werd Engeline vrijgelaten uit Bergen-Belsen door middel van een gevangenenruil door de Duitsers ervan te overtuigen dat ze een Amerikaans staatsburger was. Ze keerde terug naar Delft om in augustus 1945 te worden herenigd met haar familie.

Na de bevrijding keerde Ed terug naar de vakschool die hij tot 1941 had bezocht. In 1947 emigreerden Nardus en Ed naar de Verenigde Staten en vestigden zich in Springfield, Massachusetts. Engeline, Fred en Arthur kwamen in 1948 aan in de VS. Ed volgde een cursus in het maken van wetenschappelijke / medische instrumenten en kreeg een baan bij General Electric. Later werkte hij professioneel als grafisch ontwerper. Hij trouwde in 1949 met Carla Heymans. Ed en Carla emigreerden in 1950 naar Israël en woonden op een kibboets, maar keerden terug naar de VS in 1957.

Ed heeft lezingen gegeven op tv en radio in de VS en Nederland, heeft geïnterviewd voor de Spielberg Shoah Foundation en schrijft voor de Hidden Child Foundation. Hij spreekt op scholen en in tal van organisaties.

Na de oorlog bleek dat de meeste leden van zijn welpengroep en de leidsters omgekomen waren. Als eerbetoon aan hen maakte Lessing in 2004 een aquarel, geïnspireerd op de foto van de installatie. Dankzij contacten via de Conference of Child Survivors is Lessing twee andere overlevenden van de groep op het spoor gekomen.

Meer informatie

[T.O.P.-groep, een Joodse padvindergroep in Den Haag – Joods Erfgoed Den Haag](#)

[Joods Historisch Museum \(jck.nl\)](#)

[Joods Historisch Museum \(jck.nl\)](#)

[Ed Lessing – Holocaust and Human Rights Education Center \(hhrecny.org\)](#)

[Lessing family papers - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

[\(2\) Groenegraf.nl - Berichten | Facebook](#)

[Ed Lessing – Holocaust and Human Rights Education Center \(hhrecny.org\)](#)

HAAGS gemeente archief

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.